

Legal Counsel Stellan Gärde

Rättighetsjuristerna

Till

Uppsala tingsrätt
Box 1113, 751 41 Uppsala

Endast per e-mail
uppsala.tingsratt@dom.se

Stockholm 2022 04 15

Ansökan om stämning

Kärande

Emma

Ombud:

Legal Counsel Stellan Gärde,
Björngårdsgatan 14A,
118 52 Stockholm
Telefon: 070 6994049
E-post: Stellan.garde@telia.com;

Svarande

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

Angående diskrimineringsersättning och skadestånd för diskriminering mm i samband med utbildning på gymnasium.

I egenskap av ombud för Emma ansöker jag härmed om stämning på Uppsala kommun.

Fullmakt i original kommer att skickas med ordinarie post. Betalning av avgift skickas den 17/4 2022 till domstolsverket.

1. RÄTTSFRÅGORNA I MÅLET

Rättsfrågan i målet är om Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet att utge diskrimineringsersättning för brott mot Diskrimineringslag (2008:567) (DL), och skadestånd till Emma för brott mot Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och lagen därom (EKMR).

Uppsala kommun har från höstterminen 2018 till juni 2021 missgynnat och diskriminerat Emma genom att underlåta att iaktta de skyldigheter som ålegat Uppsala kommun att anpassa hennes skolgång under gymnasiet.

Uppsala kommun har underlåtit att enligt 3 kap. 8 och 9 §§ skollagen (2010:800) att skyndsamt färdigställa utredning om särskilt stöd och skyndsamt upprätta åtgärdsprogram, framförallt implementera dessa och följa upp om avsedd effekt har uppnåtts.

Av 2 kap. 5 § DL framgår att den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) inte får diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten.

I tvisten är det ostridigt att Emma är diagnosticerad med dyslexi, talängslan, autism 1 och ADHD.

Det är ostridigt att Emma under gymnasietiden har haft särskilda behov av hjälpmedel och tillgänglighetsanpassningar i gymnasiet.

Emma hävdar att Uppsala kommun i samband med att hon deltog i utbildning inom Uppsala kommuns gymnasieskola så har kommunen diskriminerat henne.

1. Första frågan i målet är om Uppsala kommun i strid med DL har utsatt Emma för ett missgynnande och därmed även för diskriminering enligt DL (direkt diskriminering alternativt indirekt diskriminering) och diskriminering även i form av bristande tillgänglighet enligt DL.
2. Andra frågan i målet är om Uppsala kommun har utsatt Emma för ett intrång och kränkning enligt EKMR (rätten till utbildning och diskriminering) inom ramen för gymnasieskolan.

Domstolen har enligt diskrimineringslagen:

- **att** pröva om Uppsala kommun missgynnat Emma i hennes rätt till undervisning.
- **att** pröva om Uppsala kommun trots ett missgynnande hade ett syfte för förfarandet inom gymnasiet som var *berättigat*. Om syftet inte finns eller var berättigat föreligger diskriminering.

Om ett berättigat syfte mot förmodan anses föreligga har Domstolen enligt DL:

- **att** pröva om Uppsala kommun visat att de negativa följderna av gymnasieutbildningen varit proportionella dvs. *lämpliga och nödvändiga* i förhållande till det syftet för att förfarandet ska vara tillåtet, dvs. att göra en *proportionalitetsprövning*. Domstolen har att pröva om missgynnandet av Emma och dess följder står i proportion till uppnåendet av det syfte som Uppsala kommun angett. Om Uppsala kommuns förfarande leder till slutsatsen att följderna inte står i proportion till Uppsala kommuns syfte föreligger diskriminering.
- Domstolen har enligt diskrimineringslagen även **att** ställa frågan om det förelåg *mindre ingripande* sätt för att uppnå syftet. Om det fanns ett sådant som inte fullgjorts föreligger diskriminering.

Ett andra led i domstolens prövning är att pröva

- om Uppsala kommun i strid med DL har utsatt Emma för diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Domstolen har enligt EKMR:

- **att** pröva om Uppsala kommun i strid med förbudet mot diskriminering i Artikel 14 i EKMR diskriminerat Emma - dvs behandlat henne annorlunda i förhållande till övriga barn på gymnasiet vid hennes utövande av hennes rätt till utbildning i EKMR:s tilläggsprotokoll 1 artikel 2 - dvs om likabehandlingsprincipen är kränkt inom gymnasiet;
- **att** pröva om Emma har befunnit sig i en likartad situation som övriga barn utan funktionsnedsättning på gymnasiet;
- **att** pröva om Uppsala kommuns behandling av Emma och syfte varit objektivt och godtagbart ("*objective and reasonable justification*") dvs. haft ett legitimt ändamål och godtagbar i ett demokratiskt samhälle;
- **att** pröva om de negativa följderna av Uppsala kommuns behandling av Emma och syfte står i proportion till de negativa följderna för henne.
- Om prövningen leder till slutsatsen att de negativa följderna inte står i proportion till Uppsala kommuns syfte föreligger en kränkning i strid med Europakonventionens artikel 14 sammantaget med hennes rätt till utbildning enligt reglerna i tilläggsprotokoll 1 artikel 2.

Domstolen har även:

- **att** pröva om Emma rätt till utbildning enligt Regeringsformen (1974:152), RF är kränkt;
- **att** pröva om Emma rätt till utbildning enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) är kränkt och om FN:s konvention om förbud mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning (CRPD) är kränkt.

2. YRKANDEN

Emma yrkar att tingsrätten förpliktar Uppsala kommun att till henne utge 95 000 kr i diskrimineringsersättning och skadestånd.

Emma yrkar vidare ersättning för rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

3. RÄTTSLIGA GRUNDER

3.1. Diskrimineringslagen (DL)

Tillämpliga bestämmelser

Diskrimineringsförbud DL 2 kap 5 §

”Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget. *Lag (2014:958).*”

Diskrimineringsersättning DL 5 kap 1 §

”Den som bryter mot förbuden mot diskriminering eller repressalier eller som inte uppfyller sina skyldigheter att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier eller sexuella trakasserier enligt denna lag ska betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt syftet att motverka sådana överträdelser av lagen beaktas. Ersättningen ska betalas till den som kränkts av överträdelsen.”

I DL 1 kap 4§ anges definitioner i enlighet med följande:

- p. 1. direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,
- p. 2. indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
- p. 3. bristande tillgänglighet: att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med

personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse,

Bristande anpassningar i tid för skapande av tillgänglighet

Bristande tillgänglighet beskrivs i 1 kap. 4 § tredje punkten DL utifrån att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse.

Enligt 2 kap. 5 § DL får den som driver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten.

Den som bryter mot ovan angivet förbud mot diskriminering ska enligt 5 kap. 1 § samma lag betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt syftet att motverka sådana överträdelser av lagen beaktas. Ersättningen ska betalas till den som kränkts av överträdelsen.

Emma hävdar att Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet att utge diskrimineringsersättning enligt DL 5 kap 1 § till henne genom att Uppsala kommun i samband med gymnasiet i strid med DL 2 kap § 5 utsatt Emma för diskriminering innefattande bristande tillgänglighet enligt DL 1 kap 4§ p. 3 genom att Uppsala kommun inte har skapat anpassningar för Emma i rimlig tid för att hon under gymnasieutbildningen skulle kunnat tillgodogöra sig utbildningen.

Att Uppsala kommun inte i tid skapat förutsättningar för Emma att kunnat ta del av undervisningar bekräftas och framgår av Skolinspektionens beslut 2020 10 15 som anger att Uppsala kommun inte utrett Emma s behov av särskilt stöd i tillräcklig omfattning.

Att anpassningar vidtagit för sent och otillräckligt har lett till att Emma att i i stor utsträckning inte kunnat närvara i skolan. Först under vårterminen årkurs 2, 2020 skapades förutsättningar för specialpedagogen Åsa Höckert Edlund kunde kontakta Emma i hemmet för att underlätta återgång.

Det ska noteras att brister som leder till att en elev inte kan tillgodogöra sig utbildning inom rimlig tid har prövats i ett mål i **Malmö tingsrätt i dom 2019-11-28** (FT 11162-18) (BILAGA 1) - som fastställdes av hovrätten – där det bristerna stod i strid med DL:s regler om tillgänglighet.

”Detta med hänsyn till att Malmö stad underlåtit att vidta skäligen åtgärder inom rimlig tid så

att Sekretess A kunnat få tillgång till den grundskoleutbildning som hen varit berättigad till enligt lag. Sekretess A har således utsatts för diskriminering enligt 1 kap. 4 § tredje punkten diskrimineringslagen. Därmed är Sekretess A berättigad till ersättning av Malmö stad för den kränkning som diskrimineringen inneburit för hen.”

Tingsrätten och hovrätten ansåg att diskrimineringsersättning skulle utgå.

Bristande anpassningar

Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet att utge diskrimineringsersättning enligt DL 5 kap 1 § till Emma genom att Uppsala kommun i samband med gymnasiet i strid med DL 2 kap § 5 utsatt Emma

i första hand för direkt diskriminering enligt DL 1 kap 4§ p. 1 och

i andra hand för indirekt diskriminering enligt DL 1 kap 4§ p. 2

och diskriminering innefattande bristande tillgänglighet enligt DL 1 kap 4§ p. 3

genom att Uppsala kommun

- inte har gett kunskaper till Emma s lärare för att kunna införa och tillämpa nödvändiga anpassningar genom ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och kommunens tjänst konsultativt stöd;
- inte ordnat möjligheter för Emma att få lektionsanteckningar för att kompensera hennes funktionsnedsättning;
- inte inom idrott och hälsa hållit ordning på åtgärdsprogram och däri utlovat stöd och därigenom underlåtit att specialpedagogen eller resurspersonen kunna ge Emma stöd för genomförande av utbildningen i denna del;
- inte fört dokumentation, planering, genomförande och uppföljning avseende ämnet Vård och Omsorg 1 a 200p vilket lett till att Emma efter År 3 är utan betyg i ämnet, detta trots att eleven av kommunens personal getts intrycket att kursen var klar redan i september 2020.
- inte har anpassat examinationer tillräckligt till Emma s oro när hon ska visa vad hon kan vilket lett till att hon inte fått visa vad hon kan och därmed inte kunnat examineras på kunskaper hon lyckats tillägna sig trots i övrigt bristande stöd.

Uppsala kommuns inställning

Under hösten 2018 hävdade Uppsala kommuns företrädare att de inte hade erhållit någon information angående Emma s behov av anpassningar och särskilt stöd. Detta angavs som skäl för försenade insatser,

Det visade sig sedan att detta var uppenbart felaktigt – då en gynasiesamordnare faktiskt redan hade utsetts - då möten hade hållits redan under maj månad samma år samt att kontakter per längre telefonsamtal hade skett under augusti månad 2018 mellan ansvarig på grundskolan och representant för Lundellska skolan.

Uppsala kommun har i ett meddelande 2019 (BILAGA 5) beklagat bristerna i anpassningar för Emma under hennes första tre terminer på gymnasieskolan enligt följande:

“Datum: Wed, 23 Oct 2019 12:34:23 +0000

Från: Kastner Johnson Christine <christine.kastner-johnson@uppsala.se>

Till: "karin.rd. @bredband.net" <karin.rd. @bredband.net>

Klagomål - Lundellska skolan, UBN- 2019-8831

Jag har den 11 oktober 2019 tagit emot en synpunkt/skolklagomål från dig som vårdnadshavare där det framförs ett klagomål på att kommunens rutiner vid överlämnandet via gymnasiesamordnare till gymnasieskolan brustit och det av den anledningen det särskilt stödet uteblivit en och en halv termin vid gymnasiestarten.

Du har inkommit med uppgifter, vilka jag som kommunal gymnasiechef tagit på stort allvar.

Jag har av den anledningen varit i kontakt med skolans rektor som har fått beskriva sin bild utifrån klagomålet. Rektor beskriver att det varit två överlämnande möten från grundskolan tillsammans med gymnasiesamordnaren. Ett möte hölls i maj 2018 och ytterligare ett möte den 17 augusti 2018. Rektor beskriver att de utifrån den information de fått sett till så att all personal fått kännedom om det som framkommit vid dessa överlämnande möten.

Jag är medveten om att de centrala riktlinjerna för övergångar i det här fallet inte helt följts och jag beklagar hur detta påverkat ert barn. I samtal med rektor har jag framfört detta och påmint om vikten av att skolan säkerställer att de fortsättningsvis ser över så att de centrala riktlinjerna följs.

Vi, du och jag, har även tidigare den 14 oktober varit i kontakt med varandra då jag fått information av Myndighetsenheten om att ta kontakt med rektor för att se över hur huvudmannens kommentarer följts upp. Detta har jag gjort, samt bett rektor att ta kontakt med dig.

Jag beklagar att övergången från grundskolan till gymnasieskolan varit bristfällig samt att huvudmannens kommentarer inte följts upp och informerats till er så som det borde.

Med hopp om ett fortsatt gott samarbete

Uppsala, 2019-10-23

Med vänliga hälsningar

Christine Kastner Johnson

Chef Kommunal Gymnasieskola

Ledning Kommunal gymnasieskola

”

3.2. Europakonventionen - svensk lag

Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet att utge skadestånd till Emma genom att under gymnasieutbildningen, i strid med Europakonventionens **förbud mot diskriminering i artikel 14**, utsätta henne för diskriminering vid hennes utövande av sin rätt till utbildning enligt reglerna i tilläggsprotokoll 1 artikel 2.

EKMR

Tilläggsprotokoll 1

Artikel 2 Rätt till undervisning

Ingen får förvägras rätten till undervisning. Vid utövandet av den verksamhet som staten kan ta på sig i fråga om utbildning och undervisning skall staten respektera föräldrarnas rätt att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse.

EKMR

Artikel 14 förbud mot diskriminering

Åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i denna konvention skall säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

3.3 Barnkonventionen – svensk lag

Uppsala kommuns har ådragit sig skyldighet att utge skadestånd till Emma genom att under gymnasiet utsatt henne för åtgärder i strid med Barnkonventionens förbud mot diskriminering och rätten till utbildning enligt artiklarna 2, 23, 28 och 29.

Artikel 2

1. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

2. Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Artikel 23

1. Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

2. Konventionsstaterna erkänner rätten till särskild omvårdnad för ett barn med funktionsnedsättning och ska, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att det berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får stöd för vilket ansökan föreligger, i enlighet med vad som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden eller förhållandena hos andra som tar hand om barnet.

3. Med hänsyn till att ett barn med funktionsnedsättning har särskilda behov ska det stöd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt, då så är möjligt, med beaktande av föräldrarnas ekonomiska tillgångar eller de ekonomiska tillgångarna hos andra som tar hand om barnet. Stödet ska syfta till att säkerställa att barnet har effektiv tillgång till och får utbildning, hälso- och sjukvård, rehabilitering och habilitering, förberedelse för arbetslivet och möjligheter till rekreation på ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, inklusive dess kulturella och andliga utveckling.

4. Konventionsstaterna ska i en anda av internationellt samarbete främja utbyte av lämplig information på området för förebyggande hälso-vård och medicinsk, psykologisk och funktionell behandling av barn med funktionsnedsättning, inklusive spridning av och tillgång till information om habiliteringsmetoder, utbildning och yrkesinriktad utbildning, i syfte att göra det möjligt för konventionsstater att förbättra sin

kapacitet och kompetens och vidga sin erfarenhet på dessa områden. Särskild hänsyn ska härvid tas till utvecklingsländernas behov.

Artikel 28

1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till utbildning. I syfte att gradvis förverkliga denna rätt och på grundval av lika möjligheter ska de särskilt:

- (a) göra grundskoleutbildning obligatorisk och kostnadsfritt tillgänglig för alla,
- (b) uppmuntra utvecklingen av olika former av gymnasial utbildning inklusive såväl högskoleförberedande utbildning som yrkesutbildning, göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn samt vidta lämpliga åtgärder såsom införande av kostnadsfri utbildning och ekonomiskt stöd vid behov,
- (c) genom varje lämpligt medel göra högre utbildning tillgänglig för alla på grundval av förmåga,
- (d) göra utbildnings- och yrkesrelaterad information och vägledning tillgänglig och åtkomlig för alla barn,
- (e) vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.

2. Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att disciplinen i skolan upprätthålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och i överensstämmelse med denna konvention.

3. Konventionsstaterna ska främja och uppmuntra internationellt samarbete i utbildningsfrågor, särskilt i syfte att bidra till att avskaffa okunnighet och analfabetism i hela världen och för att underlätta tillgång till vetenskaplig och teknisk kunskap och moderna undervisningsmetoder. Särskild hänsyn ska härvid tas till utvecklingsländernas behov.

Artikel 29

1. Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning ska syfta till att:

- (a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga,
- (b) utveckla respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt för principerna i Förenta nationernas stadga,
- (c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, språk och värden, för bosättningslandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen,
- (d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämställdhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör ett urfolk,
- (e) utveckla respekt för naturmiljön.

2. Inget i denna artikel eller i artikel 28 får tolkas så att det medför inskränkning i den enskildes och organisationers rätt att inrätta och driva utbildningsinstitutioner, dock alltid under förutsättning att de principer som fastställts i punkt 1 i denna artikel iakttas och att kraven uppfylls på att undervisningen vid dessa institutioner ska stå i överensstämmelse med vad som från statens sida ansetts som miniminorm.

3.4. Regeringsformen

Domstolen har vid sitt avgörande i målet att tolka bestämmelserna i DL i enlighet med 2 kap 12 § RF om förbud mot diskriminering och 2 kap 18 § RF om rätten till utbildning.

Den rättsliga bedömningen av domstolen ska även ta hänsyn till de grundläggande reglerna i RF 1 kap 2 § angående att det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och att barns rätt tas till vara och att diskriminering av människor på grund av funktionsnedsättning ska motverkas. Därtill även de grundläggande reglerna i RF 1 kap § 9 RF angående rätten till likabehandling.

3.5. Funktionsrättskonventionen - CRPD

Uppsala kommuns skyldighet att utge skadestånd till Emma för de åtgärder kommunen utsatt Emma för under gymnasiet ska även prövas genom *konventionskonform tolkning* av de svenska reglerna och EKMR i förhållande till Funktionsrättskonventionens förbud mot diskriminering och rättigheter i artiklarna 2, 9 och 24.

3.6. Skollagen

Uppsala kommuns skyldighet att utge skadestånd till Emma enligt reglerna i DL och EKMR ska även prövas i förhållande till kommunens skyldigheter i Skollagens regler i 3 kap 1–4 §§, 8 kap 2 – 12 §§.

3.7. Kommunallagen

Uppsala kommuns skyldighet att utge skadestånd till Emma enligt DL och EKMR ska även prövas i förhållande till kommunens skyldigheter i Kommunallagens regler i 2 kap 3 § angående skyldigheten att behandla alla medborgare lika och verka för att alla medborgares ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och att diskriminering av människor på grund av funktionsnedsättning ska motverkas

SAKOMSTÄNDIGHETER

4.1 Emma

Emma är född 2002 04 18

Emma är diagnosticerad med dyslexi, talängslan, autism 1 och ADHD. Detta är ostridigt i tvisten.

Emma har gått tre år på gymnasiet på Lundellska skolan i Uppsala kommun.

Skolinspektionen har givit ett föreläggande till skolan om att vidta särskilda åtgärder för att tillgodose elevens rätt till stöd. Skolinspektionens bedömning lyder att skolan inte tillräckligt utrett eller tillgodosett elevens behov av särskilt stöd under 2018-19 och 2019-20.

Emma har haft hög frånvaro i skolan (ca 50%) men nära 100% närvaro vid sin praktikplats.

Emma har medicinerats för depression pga skolsituationen sedan 16 december 2019.

När Emma slutade våren 2021 på Lundellska skolan fick hon godkänt betyg för 650 poäng av de 2500 poäng som krävs för en gymnasieexamen.

Emma har ansökt om att få gå ett fjärde år på gymnasiet för att kunna ha en chans att uppnå gymnasieexamen.

Skolverket har bekräftat att det visserligen är rektor på respektive skola som beslutar om schemat och därmed för ordningen i vilka kurser skall läsas, även om det kan finnas angivelser i läroplanen för när en kurs bygger på en föregående.

Lundellska gymnasieskolan har meddelat att det enda sättet för är att Emma ska byta klasser och följa ordinarie undervisning åter i årskurs 2 och 3, vilket var verklighetsfrämmande i förhållande till Emma s behov. Av anpassning. På eget initiativ från Emma s föräldrar uppmärksammades dock möjligheten att gå ett fjärde år på skolan Ellen Fries – särskilt anordnad för elever som inte klarat av att fullgöra gymnasiet.

Först i juni 2021 det blev klart med lösningen med skolan Ellen Fries där Emma går förnärvarande.

4.2 Klagomål till Skolinspektionen

En första anmälan om bristande anpassningar för Emma gjordes till Skolinspektionen 2019 06 06. Denna anmälan skickades vidare av Skolinspektionen till Uppsala kommun, som gjorde en utredning vilken förmedlades 2019 08 23.

Uppsala kommun konstaterar i utredningen 2019 08 23 (BILAGA 6) följande:

”

Huvudmannen konstaterar att;
Skolan redan i början av september 2018, av vårdnadshavaren, blev uppmärksammade om att elev A kunde vara i behov av särskilt stöd, med anledning av elev A:s eskalerande frånvaro¹. Men att det först den 20 november 2018 beslutas om och utformas ett åtgärdsprogram.

Det är påvisat att skolan brustit i att skyndsamt utreda elev A:s behov av särskilt stöd redan i september 2018 då skolan blev uppmärksammad om detta av vårdnadshavare, vilket är beklagligt. Huvudmannen anser det vara angeläget att skolan upprättar en plan för regelbundna uppföljningar och utvärderingar av de insatser som skolan gör. Det är även angeläget att skolan involverar andra delar av elevhälsan för att få en helhetsförståelse av situationen så att rätt insatser genomförs och elev A känner sig trygg med att komma till skolan.²

Ett planeringsmöte hölls den 11 juni 2019 och ett nytt åtgärdsprogram utarbetades. Flera av de anpassningar som elev A har är detsamma som tidigare, två av anpassningarna är nya:

- Alla lärare ska sträva efter att finna övningar som gynnar A:s lärande, undvika sådana som belastar arbetsminnet.
- Alla lärare ska vara informerade och medvetna om de anpassningar A behöver. Hon ska inte behöva be om dessa, utan läraren ska förekomma och ha en plan.

Dessa anpassningar behöver klargöras ytterligare för att på så vis kunna vara förståeliga och utvärderingsbara.

”

En ny anmälan till Skolinspektionen gjordes 2019 10 27 vilken ledde fram till Skolinspektionens föreläggande ett år senare 2020 10 15.

Skolinspektionen kom i sitt beslut 2020 10 15 (BILAGA 4) fram till följande

Skolinspektionens bedömning

Det Skolinspektionen har att ta ställning till är om huvudmannen, genom skolan, har utrett elevens behov av särskilt stöd i tillräcklig utsträckning samt om eventuellt åtgärdsprogram uppfyller författningarnas krav.

Det huvudsakliga syftet med en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen är att fastställa om en elev har behov av särskilt stöd och i förekommande fall vilket behov av särskilt stöd eleven har. Att ett åtgärdsprogram föregås en ordentlig utredning är av yttersta vikt för att tillräckliga och adekvata särskilda stödåtgärder ska kunna ges. En utredning bör bestå av två delar; en del där elevens skolsituation kartläggs och eventuella utlåtanden inhämtas och en del med en bedömning, utifrån den kartläggande delen, av vilken typ av särskilt stöd eleven har behov av och ungefär i vilken omfattning (jfr bl.a. Överklagandenämndens beslut den 16 januari 2014 med dnr 2013:468 och Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram s. 27 ff).

Av förarbetena till skollagen framgår att syftet med att ställa krav på upprättandet av ett åtgärdsprogram är att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. Arbetet med stödåtgärderna ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning (prop. 2009/2010:165 s. 289 ff.).

Utredning av elevens behov av särskilt stöd

Huvudmannen har gett in en utredning av elevens behov av särskilt stöd som är daterad den 20 november 2018. Skolinspektionen har granskat den ingivna utredningen och gör följande bedömning.

Kartläggningen innehåller en kortfattad, allmänt hållen beskrivning. Det anges att eleven har läs-och skrivsvårigheter och att eleven föredrar att redovisa muntligt. Engelskämnet är svårt, men eleven tycker om och känner sig säker i matematik. Enligt Skolinspektionens bedömning är utredningens kartläggande del inte tillräckligt utförlig. Det saknas en närmare beskrivning av elevens svårigheter och styrkor och hur dessa yttrar sig i undervisningssituationerna. Av kartläggningen går det sammanfattningsvis inte att förstå om eleven har milda svårigheter i sin skolsituation eller om svårigheterna är av omfattande karaktär.

Vad gäller den pedagogiska bedömningen anges endast att de extra anpassningarna är nödvändiga men inte tillräckliga för att möta elevens behov av stöd. Skolan ser att eleven i större utsträckning är i behov av individuellt stöd och möjlighet att få arbeta i ett mindre sammanhang. Skolinspektionen bedömer att skolans utredning inte innehåller en tillräckligt tydlig pedagogisk bedömning. Det saknas en närmare analys

av vilka behov eleven har utifrån sina svårigheter. Mot ovanstående bakgrund bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte har utrett elevens behov av särskilt stöd i tillräcklig utsträckning under läsåret 2018/19.

Skolinspektionen noterar förvisso att huvudmannen har uppgett att uppföljning och utvärdering av vidtagna åtgärder har skett och att nya åtgärder har satts in. Exempelvis har eleven fått en resurspedagog som är med på de flesta lektionerna och kan ge individuellt stöd. Skolinspektionen anser att det är positivt att skolan sett över vidtagna åtgärder och att det har hållits elevhälsomöten. I ärendet finns dock ingen dokumentation som kan bedömas utgöra en kompletterande, heltäckande utredning av elevens behov av särskilt stöd under läsåret 2019/20. Skolinspektionen hänvisar därför till bedömningen ovan som innebär att huvudmannen inte har utrett elevens behov av särskilt stöd i tillräcklig utsträckning.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen har granskat ett åtgärdsprogram som är daterat den 16 september 2019 och funnit brister. Det framgår inte med tydlighet vilka behov av särskilt stöd eleven har. Vidare framgår det inte vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen av åtgärderna. Enligt lagtextens ordalydelse ska detta framgå.

I övrigt vill Skolinspektionen betona att beslutade åtgärder ska vara konkreta och utvärderingsbara. De beskrivna åtgärderna i beslutet är exempelvis att avvakta med att läsa kurs i engelska, individuellt upplägg av kurs i idrott och hälsa, samt att eleven kompletterar kurs i matematik enskilt genom nationellt prov eller motsvarande. Enligt Skolinspektionens bedömning är dessa åtgärder allmänt hållna och det är inte möjligt att fullt ut förstå vilket stöd som ges och i vilken omfattning. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen, i samband med att åtgärdsprogrammets formella brister rättas till, även säkerställer att åtgärderna förtydligas och konkretiseras.

Slutsats i denna del

Skolinspektionens beslut och Uppsala kommuns egen utredning bekräftar att

Uppsala kommun under två läsår inte gett tillräckligt stöd till Emma.

Emma hävdar att detta uppenbart står i strid med reglerna om diskriminering i DL.

4. Utveckling av de rättsliga grunderna

4.1 DISKRIMINERINGSLAGEN

4.1.1 Direkt diskriminering

För att det ska anses att Emma blivit utsatt för direkt diskriminering av Uppsala kommun i deras gymnasieutbildning när kommunen underlåtit att ge tillräckliga anpassningar ska Emma ha missgynnats av underlåtenheten genom att behandlats sämre än andra barn på gymnasiet i en jämförbar situation och missgynnandet ska ha samband med Emma s funktionsnedsättning.

Missgynnande i en jämförbar situation.

Emma hävdar att hon missgynnats av Uppsala kommuns underlåtenhet att ge tillräckliga anpassningar och anpassningar i rimlig tid.

Emma hävdar att hon behandlats sämre på grund av underlåtenheten än de andra barnen på gymnasiet som ej har hennes funktionsnedsättning. Emma hävdar att hennes behov av särskilt stöd inte tillgodosetts.

Uppsala kommun saknar inte kunskap eller insikt om diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning.

Kommunens beslut och underlåtenhet att inte ge tillräckliga anpassningar är direkt relaterad till Emma och är inte en följd av en allmän regel som styr beslutet. Orsakssamband föreligger mellan underlåtenheten och funktionsnedsättning då den aktuella omständigheten ostridigt föreligger. Emma hävdar därför att Uppsala kommuns underlåtenhet att inte ge tillräckliga anpassningar och ej i rimlig tid för Emma innefattar direkt diskriminering från kommunens sida gentemot henne.

Emma hävdar att direkt diskriminering från kommunens sida föreligger när Uppsala kommuns underlåtenheter innefattar att

- inte gett tillräckliga anpassningar i rimlig tid.
- inte har gett kunskaper till Emma s lärare för att kunna införa och tillämpa nödvändiga anpassningar genom ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och kommunens tjänst konsultativt stöd.
- inte ordnat möjligheter för Emma att få lektionsanteckningar för att kompensera hennes funktionsnedsättning.
- inte inom idrott och hälsa hållit ordning på åtgärdsprogram och däri utlovat stöd och därigenom underlåtit att specialpedagogen eller resurspersonen kunna ge Emma stöd för genomförande av utbildningen i denna del.

- inte fört dokumentation, planering, genomförande och uppföljning avseende ämnet Vård och Omsorg 1 a 200p så att Emma efter År3 står utan betyg, detta trots att eleven förstått som om att kursen var klar redan i september 2020 pga. besked från skolan.

4.1.2 Diskrimineringslagen - bristande tillgänglighet

Med bristande tillgänglighet menas att en person med någon form av funktionsnedsättning missgynnas på grund av att åtgärder för tillgänglighet inte vidtagits.

Det innebär att det ska vidtas skäliga åtgärder för att försätta en person med funktionsnedsättning i en jämförbar situation som personer utan funktionsnedsättning.

1 kap 4 § p 3 Diskrimineringslagen (DL)

I denna lag avses med diskriminering avseende bristande tillgänglighet:

”att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse”

Rekvisiten för bristande tillgänglighet

Rekvisiten för att det ska anses att Emma har diskriminerats innefattande bristande tillgänglighet är följande:

- Att Emma har en funktionsnedsättning;
- Att Emma har missgynnats i jämförelse med andra barn utan hennes funktionsnedsättning;
- Att Uppsala kommun underlåtit att vidta åtgärder för tillgänglighet;
- Att Uppsala kommun kan vidta åtgärder som ger Emma möjlighet att komma i en jämförbar situation med andra barn på gymnasiet utan funktionsnedsättning;
- Att de åtgärderna som Uppsala kommun kan vidta är skäliga.
 - o Skäliga åtgärder utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning;
 - o Skäliga åtgärder utifrån praktiska förutsättningarna
 - o Skäliga åtgärder utifrån de ekonomiska förutsättningarna
 - o Skäliga åtgärder utifrån omfattningen och varaktigheten av förhållandet eller kontakten mellan den enskilde och verksamhetsutövaren
 - o Skäliga åtgärder utifrån andra omständigheter som är av betydelse vid skälighetsbedömning
 - o Skäliga åtgärder utifrån att det går att reducera eller eliminera effekt
 - o Skäliga åtgärder utifrån verksamhetsutövarens möjligheter att förutse och planera
 - o Skäliga åtgärder utifrån att berörd person påtalat sina behov

Omständigheter: De omständigheter som föreligger för bedömning av om diskriminering föreligger för bristande tillgänglighet är följande:

att Uppsala kommun

- inte har gett tillräckliga anpassningar i rimlig tid.
- inte har gett kunskaper till Emma s lärare för att kunna införa och tillämpa nödvändiga anpassningar genom ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och kommunens tjänst konsultativt stöd;
- inte ordnat möjligheter för Emma att få lektionsanteckningar för att kompensera hennes funktionsnedsättning;
- inte inom idrott och hälsa hållit ordning på åtgärdsprogram och däri utlovat stöd och därigenom underlåtit att specialpedagogen eller resurspersonen kunna ge Emma stöd för genomförande av utbildningen i denna del;
- inte fört dokumentation, planering, genomförande och uppföljning avseende ämnet Vård och Omsorg 1 a 200p vilket lett till att Emma efter År 3 är utan betyg i ämnet, detta trots att eleven av kommunens personal getts intrycket att kursen var klar redan i september 2020.
- inte har anpassat examinationer tillräckligt till Emma s oro när hon ska visa vad hon kan vilket lett till att hon inte fått visa vad hon kan och därmed inte kunnat examineras på kunskaper hon lyckats tillägna sig trots i övrigt bristande stöd.

Om bevisbördan i diskrimineringsmål om bristande tillgänglighet

Bedömningen av om bristande tillgänglighet föreligger provas i två led.

Första ledet består av rättsfakta och det käranden ska bevisa, att en funktionsnedsättning föreligger och att det föreligger ett missgynnande genom en faktisk jämförelse med person som inte har en funktionsnedsättning.

Därefter kommer det andra ledet bestående av om svaranden kan bevisa acceptabla sakliga skäl för att verksamheten inte är tillgänglig. Endast om svaranden kan bevisa acceptabla sakliga skäl för sitt handlande föreligger inte diskriminering.

Rekvisiten

Emma uppfyller de rekvisit som föreligger för att bristande tillgänglighet ska anses föreligga.

Emma har en funktionsnedsättning;

I detta ärende är det ostridigt att Emma har en funktionsnedsättning och vilken denna är enligt utfärdad diagnos.

Missgynnande

För att Emma skulle kunnat ta del av utbildningen måste hon haft särskild stöd och extra anpassningar. Detta förefaller vara ostridigt.

Emma hävdar att hon missgynnats genom att behandlats sämre än något annat barn utan funktionshinder på gymnasiet när hon inte erhållit tillräcklig anpassning av utbildningen.

Då Emma gjort det troligt att hon missgynnats i denna del ankommer det på Uppsala kommun att bevisa att acceptabla sakliga skäl föreligger för att verksamheten brustit i tillgänglighet för Emma .

Underlåtenhet att vidta åtgärder för tillgänglighet:

Emma hävdar att gymnasiet inte vidtagit skäligen anpassningsåtgärder för henne så att hon på ett acceptabelt sätt hade kunnat få sin utbildning och träning.

Detta har bekräftats av Skolinspektionen och av kommunens chef för gymnasieskolan.

Åtgärder kan ge Emma möjlighet att komma i en jämförbar situation

I detta fall är nyttan av tillgänglighetsåtgärder inte marginell utan innebär att Emma hade kunnat få möjlighet att komma i en jämförbar situation med andra elever utan hennes funktionsnedsättning.

Åtgärden att vidta effektiva anpassningsåtgärder ska anses skäligen då det hade kunnat ge Emma möjlighet att komma i en jämförbar situation med andra barn utan hennes funktionsnedsättning i gymnasiet.

Skäligen åtgärder

Diskrimineringsformen bristande tillgänglighet innefattar en avvägningsregel där skäligheten av tillgänglighetsåtgärderna är en väsentlig del i bestämmelsen. Någon proportionalitetsprincip finns inte, utan vad som ska vara utgångspunkten för bedömningen beskrivs i 1 kap. 4 § 3 p.

· *Skäligen åtgärder utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning*

Bedömningen av om skäligen åtgärder vidtagits, eller underlåtit att vidtas, ska som huvudregel utgå från de krav som redan ställs i lagstiftning och föreskrifter om tillgänglighet. Det kan handla om skollagen, arbetsmiljölagen, byggregler eller annan lag.

Enligt skollagen 3 kap 5 § ska om en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Detta gäller elever i samtliga skolformer.

Kommunen kan inte anses ha visat att ha gett stöd i form av anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen i rimlig tid.

· *De praktiska förutsättningarna*

Att det ska finnas praktiska möjligheter att genomföra en åtgärd innebär att det inte går att kräva att en viss åtgärd som inte går att genomföra överhuvudtaget, antingen på grund av rent faktiska skäl eller med anledning av rättsliga hinder.

I detta fall framgår att åtgärder som angetts praktiskt hade gått att genomföra och kunnat ge Emma möjlighet att komma i en jämförbar situation med andra barn utan hennes funktionsnedsättning i gymnasiet.

- *De ekonomiska förutsättningarna*

Vid bedömningen av de ekonomiska förutsättningarna ska man väga in verksamhetsansvarigs förmåga att bära en eventuell kostnad för åtgärd. Om verksamhetsutövaren inte har möjlighet att bära kostnaden för en viss åtgärd så kan den normalt inte anses skälig att kräva (Prop. 2013/14:198 s.66–67).

I detta fall föreligger ekonomiska förutsättningar då kostnaden för Uppsala kommun skulle varit försumbara.

- *Omfattningen och varaktigheten av förhållandet eller kontakten mellan den enskilde och verksamhetsutövaren*

I detta fall är Emma s kontakt med Uppsala kommun långvarig.

- *Reducera eller eliminera effekt*

Det går inte att kräva att en åtgärd vidtas om det inte går att avlägsna eller minska effekterna av funktionsnedsättningen genom tillgänglighetsåtgärden (Prop. 2013/14:198 s.69).

I detta fall skulle de tillgänglighetsåtgärder som föreslagits eliminera helt de brister som förelegat.

- *Verksamhetsutövarens möjligheter att förutse och planera*

Verksamhetsutövarens möjligheter till planering av vilka åtgärder som är lämpliga, har betydelse för bedömningen (Prop. 2013/14:198 s.70).

I detta fall är det Uppsala kommun som är verksamhetsutövare. Uppsala kommun har som offentlig kommunal verksamhet **möjligheter och skyldighet att förutse och planera** verksamheten och möjligheten att förutse behovet för funktionshindrade barn som Emma .

- *Att själv påtala sina behov*

Verksamhetsutövaren ska påtalas om behoven av anpassning och vilka åtgärder som är lämpliga.

Emma har sedan länge genom sina ställföreträdare och genom expertutlåtanden som kommunen tagit del av påtalat behov på grund av hennes funktionsnedsättning.

Slutsats

Emma hävdar att Uppsala kommuns åtgärd att inte anpassa undervisningen för Emma innefattar bristande tillgänglighet enligt DL 1 kap 4§ p. 3 genom att Uppsala kommun

- inte har gett tillräckliga anpassningar i rimlig tid.
- inte har gett kunskaper till Emma s lärare för att kunna införa och tillämpa nödvändiga anpassningar genom ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och kommunens tjänst konsultativt stöd;
- inte ordnat möjligheter för Emma att få lektionsanteckningar för att kompensera hennes funktionsnedsättning;
- inte inom idrott och hälsa hållit ordning på åtgärdsprogram och däri utlovat stöd och därigenom underlåtit att specialpedagogen eller resurspersonen kunna ge Emma stöd för genomförande av utbildningen i denna del;
- inte fört dokumentation, planering, genomförande och uppföljning avseende ämnet Vård och Omsorg 1 a 200p vilket lett till att Emma efter År 3 är utan betyg i ämnet, detta trots att eleven av kommunens personal getts intrycket att kursen var klar redan i september 2020.
- inte har anpassat examinationer tillräckligt till Emma s oro när hon ska visa vad hon kan vilket lett till att hon inte fått visa vad hon kan och därmed inte kunnat examineras på kunskaper hon lyckats tillägna sig trots i övrigt bristande stöd

Uppsala kommun kan inte anses ha bevisat att acceptabla sakliga skäl föreligger för att verksamheten brustit i tillgänglighet och ska därför anses ha diskriminerat Emma och ådragit sig skyldighet att utge diskrimineringsersättning.

4.2 EUROPAKONVENTIONEN

Emma hävdar att Uppsala kommuns ordning för gymnasiet står i strid med Europakonventionens regler om rätten till utbildning och att inte diskrimineras inom utbildningen.

Regler om att inte diskrimineras vid nyttjande av rätten till utbildning.

Emma hävdar att Uppsala kommuns ordning för gymnasiet även står i strid med Europakonventionens regler om att inte diskrimineras vid nyttjande av rätten till utbildning.

Artikel 14 i EKMR föreskriver icke-diskriminering vid tillämpning av konventionens regler om som i detta fall utbildning.

Åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i denna konvention skall säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Rättigheterna i konventionen får inte implementeras på ett diskriminerande sätt gentemot exempelvis personer med funktionsnedsättning, se till exempel fallet Glor mot Schweiz, ansökningsnummer 13444/04, dom 30.4.2009.

Det framgår även tydligt av Europadomstolens praxis att vid tillämpning av reglerna i konventionen så ska tillämpningen göras i ljuset av FN:s konventioner, och i detta fall CRPD. Detta illustreras av Europadomstolens dom Cam mot Turkiet, ansökningsnummer 51500/08, dom 23.2.2016.

Av domen framgår att CRPD ska beaktas när rättigheterna enligt EKMR tillämpas. EKMR ska med andra ord tillämpas konventionskonformt med FN:s konventionsregler. Det framgår även av Wienkonventionens artikel 31.3 c) där det stadgas att tillämpning av internationella traktat som Uppsala kommun anslutit sig till ska göras med hänsyn till ”relevanta internationella rättsregler som är tillämpliga i förhållandet mellan parterna.” I fallet Cam mot Turkiet tillämpade Europadomstolen bestämmelser i Europakonventionen i ljuset av statens åtaganden som framgår av CRPD.

Slutsats

Den rättsliga följden i denna del är att Uppsala kommuns ordning i gymnasiet står i strid med EKMR:s tilläggsprotokoll 1 artikel 2 regler om barns rätt till utbildning och förbudet att diskriminera i artikel 14 då hon inte erhållit utbildning i tillräcklig omfattning och att Emma ska tillerkännas skadestånd.

4.3 BARNKONVENTIONEN

Förbud mot diskriminering och rätten till utbildning enligt Barnkonventionen

Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet, enligt skadeståndslagens 3 kap 4 § eller en analog tillämpning av denna bestämmelse, att utge skadestånd till Emma då Uppsala kommun i strid med Barnkonventionens artiklar 2, 3, 23 och 28 om barns rätt till utbildning och skydd mot diskriminering utfärdat föreskrifterna som frångått Emma med en funktionsnedsättning hennes rätt till utbildning då Emma anpassning av utbildningen på gymnasiet i tillräcklig omfattning och därmed i strid med diskrimineringsförbudet inte kunna få den utveckling som övriga barn i verksamheten utan hennes funktionsnedsättning.

Barnkonventionen är sedan 1 januari 2020 svensk lag. De händelser som är föremål för Emma:s talan ligger i huvudsak under Barnkonventionens status som lag.

Enligt Barnkonventionens artikel 2 ska Uppsala kommun tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, inklusive funktionsnedsättning, och ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering.

Artikel 2

1. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.
2. Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Enligt artikel 3 Barnkonventionen ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Artikel 3

1. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
 2. Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har juridiskt ansvar för barnet, och ska för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder.
 3. Konventionsstaterna ska säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer.
- I Barnkonventionens artikel 23 nämns särskilt att ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ska ges ett stöd som ska syfta till att säkerställa att barnet har effektiv tillgång till och får utbildning.

Artikel 23

1. Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.
2. Konventionsstaterna erkänner rätten till särskild omvårdnad för ett barn med funktionsnedsättning och ska, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att det berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får stöd för vilket ansökan föreligger, i enlighet med vad som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden eller förhållandena hos andra som tar hand om barnet.
3. Med hänsyn till att ett barn med funktionsnedsättning har särskilda behov ska det stöd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt, då så är möjligt, med beaktande av föräldrarnas ekonomiska tillgångar eller de ekonomiska tillgångarna hos andra som tar hand om barnet. Stödet ska syfta till att säkerställa att barnet har effektiv tillgång till och får utbildning, hälso- och sjukvård, rehabilitering och habilitering, förberedelse för arbetslivet och möjligheter till rekreation på ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, inklusive dess kulturella och andliga utveckling.

Enligt Barnkonventionens artikel 28 föreligger det en rätt till utbildning.

Barnkonventionen. Artikel 28

1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till utbildning. I syfte att gradvis förverkliga denna rätt och på grundval av lika möjligheter ska de särskilt:
 - (a) göra grundskoleutbildning obligatorisk och kostnadsfritt tillgänglig för alla,
 - (b) uppmuntra utvecklingen av olika former av gymnasial utbildning inklusive såväl högskoleförberedande utbildning som yrkesutbildning, göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn samt vidta lämpliga åtgärder såsom införande av kostnadsfri utbildning och ekonomiskt stöd vid behov,
 - (e) vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.

Vägledning för tolkning av Barnkonventionen erhålls av uttalanden från FN:s Committee on the Rights of the Child:

Concluding observations on the fifth periodic report of Sweden

I. Introduction

1. The Committee considered the fifth periodic report of Sweden (CRC/C/SWE/5) at its 1936th and 1938th meetings (see CRC/C/SR.1936 and 1938), held on 13 and 14 January 2015, and adopted, at its 1983rd meeting, held on 30 January 2015, the concluding observations set out below.

2. The Committee welcomes the submission of the fifth periodic report of Sweden and the written replies to the list of issues (CRC/C/SWE/Q/5/Add.1), which provided a better understanding of the situation of children's rights in the State party. The Committee wishes to express its appreciation for the constructive dialogue held with the high-level, multisectoral delegation of the State party.

In the light of its general comment No. 9 (2006) on the rights of children with disabilities, the Committee urges the State party to adopt a human rights-based approach to disability and in particular to:

- (a) Ensure that existing safeguards for the right of children with disabilities to be consulted on all matters concerning them are effectively implemented.
- (b) Collect data on children with disabilities who have become victims of crimes and provide the Committee with information on its findings in its next report; conduct research and collect data and statistics on violence against children with disabilities; and reinforce its strategy and initiatives for the sensitization and training of parents and staff working with children, and for awareness-raising among the general public.
- (c) Ensure that all children have access to schools without discrimination and, to that end, abolish the provision of the Education Act which makes the acceptance of a child with disabilities conditional upon certain factors, and allocate sufficient human, technical and financial support to ensure that no schools are confronted with organizational or financial constraints that hamper fully inclusive education.
- (d) Take prompt legal measures and allocate all the necessary resources to ensure that every child with disabilities is given the opportunity and all the necessary assistance to reach the highest level of education possible given his or her individual capacities.
- (e) Develop awareness-raising and education programs for parents and teachers on how to recognize and address the special needs of children with disabilities.

Slutsats

Den rättsliga följden i denna del av Uppsala kommuns ordning är att Emma ska tillerkännas skadestånd direkt grundat på Barnkonventionen på samma sätt som HD slog fast att offentlig myndighet hade att utge skadestånd för brott mot Europakonventionen och som numera tagits in i skadeståndslagens 3 kap 4 §.

6. UTVECKLING AV ÖVRIGA RÄTTSLIGA GRUNDER

6.1 Regeringsformens rättsliga tillämpning i fallet

Emma hävdar att Regeringsformens regler ska ges en vägledande roll vid domstolens bedömning av om Uppsala kommuns åtgärder att inte anpassa undervisningen för Emma är diskriminerande och innefattar bristande tillgänglighet.

Förbud mot diskriminering

Uppsala kommun har genom sina föreskrifter och ordningar för verksamheten i gymnasiet inte iakttagit 2 kap 12 § Regeringsformen (RF) som reglerar ett förbud mot diskriminering.

I 2 kap 12 § RF anges:

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning.

Emma hävdar att uppräkningslistan inte är uttömmande utan att ytterligare diskrimineringsgrunder kan tolkas in i paragrafen.

Den rättsliga bedömningen vid tillämpning av RF 2 kap 12 § ska ta hänsyn till de grundläggande reglerna i RF 1 kap 2 § och 9 § RF angående att det allmänna och i och med det domstolen ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och att barns rätt tas till vara och att diskriminering av människor på grund av funktionsnedsättning ska motverkas till de grundläggande reglerna angående rätten till likabehandling.

Beträffande jämlikhet infördes vid paragrafens tillkomst 1976 endast en bestämmelse i dåvarande tredje stycket om att det allmänna ska tillförsäkra män och kvinnor lika rättigheter. Därefter vidgades 2002 (prop. 2001/02:72) detta målsättningsstadgande om jämlikhet till att avse också delaktighet och skydd för utsatta grupper.

Numera stadgas i femte stycket att det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och att det allmänna ska motverka diskriminering på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller annan omständighet som gäller den enskilde som person.

Härigenom uttrycks grundläggande värderingar såsom alla människors rätt till inflytande i frågor som rör dem själva och människors rätt till ett jämlikt bemötande som individer. Genom den i stycket gjorda uppräkningslistan av olika otillåtna diskrimineringsgrunder markeras att målsättningen om ”delaktighet och jämlikhet” naturligtvis är av störst betydelse för människor som tillhör grupper som jämfört med andra grupper har en utsatt position i samhället.

I motiven till 2002 års ändringar (prop. 2001/02:72 s. 50) redogjordes närmare för innebörden av begreppen ”funktionshinder”, ”sexuell läggning” och ”ålder”.

Därvid anfördes bland annat att barn i princip ska bemötas som jämlika individer och att de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå när det gäller frågor som rör dem själva. Att ”barns rätt ska tas till vara” infördes på Grundlagsutredningens förslag genom 2010 års ändringar. Detta skedde i förtydligande syfte. Härmed görs enligt regeringen en betydelsefull markering av det allmännas ansvar gentemot barn.

Regeringen anförde vidare följande (prop. 2009/10:80 s. 188 ff.):

Målsättningsstadgandet i regeringsformen ger uttryck för vissa särskilt viktiga mål för samhällsverksamheten och kan därför ha politisk betydelse för samhällsutvecklingen (prop. 1973:90 s. 194 f.). Dess viktigaste funktion är således att slå fast en skyldighet för det allmänna att positivt verka för att de målsättningar som anges skyddas, främjas och förverkligas i så stor utsträckning som möjligt. En sådan markering ligger, när det gäller det allmännas skyldighet att verka för att barns rätt tas till vara, väl i

linje med Sveriges förpliktelser enligt Barnkonventionen. Regeringen ansluter sig mot denna bakgrund till utredningens förslag. En hänvisning till detta förarbetsuttalande görs, som nämnts, av Högsta domstolen i bl.a. NJA 2014 s. 307, ett mål om överflyttning av vårdnad om barn.

Det bör avslutningsvis framhållas att uppräkningsen i bestämmelsen inte är uttömmande, utan ska ses som exempel på olika åtskillnadsgrunder som omfattar grupper av människor som lagstiftaren vid tidpunkten för bestämmelsens införande funnit riskerar eller rent faktiskt utsätts för diskriminering eller omotiverad särbehandling i samhället.

Det åligger enligt regeringen alltså domstolarna att motverka diskriminering även på grund av andra – liknande – osakliga omständigheter som gäller den enskilde som person än de som uttryckligen har angetts, jfr det avslutande uttrycket ”andra omständigheter” (prop. 2001/02:72 s. 19 f. och 49).

Rätten till utbildning i Regeringsformen

Emma hävdar att domstolen vid tillämpningen av DL ska ta ledning av att Uppsala kommun genom sin ordning för verksamheten i gymnasiet inte ska anses ha iakttagit 2 kap 18 § RF som reglerar rätten till utbildning.

Uppsala kommun har genom sin ordning fråntagit Emma med funktionsnedsättning hennes rätt till utbildning genom att hindra att Emma erhållit den utbildning, träning och hjälpmedel som varit nödvändiga för hennes utveckling.

Den rättsliga bedömningen även i denna del ska ta hänsyn till de grundläggande reglerna i 1 kap 2 § RF angående att det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället; att barns rätt tas till vara; att diskriminering av människor på grund av funktionshinder ska motverkas och även 1 kap § 9 RF angående rätten till likabehandling.

Bestämmelsen i första stycket om rätten till utbildning infördes 1994 på förslag av Fri- och rättighetskommittén. Kommittén hade mot bakgrund av att tillgången till utbildning för den enskilde är av avgörande betydelse för dennes välfärd funnit att rätten till utbildning borde ges ett starkare skydd i grundlagen. Genom en rättsligt bindande regel skulle enligt kommittén härvid det allmänna åläggas att garantera alla en ovillkorlig rätt att erhålla grundläggande utbildning i allmän skola.

I första styckets första mening slås fast att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att erhålla grundläggande utbildning i allmän skola. Vilken personkrets som omfattas av den allmänna skolplikten framgår av skollagen (2010:800). Det är endast personer som befinner sig inom skolpliktig ålder som garanteras rätt till fri grundläggande utbildning. Den utbildning som det allmänna genom bestämmelsen åläggs att svara för omfattar utbildning som sker i allmänna skolor. Härmed kommer stadgandet även att omfatta rätt till grundläggande undervisning i särskola eller specialskola för de barn som har behov av det. Det är vidare endast rätten till själva undervisningen som garanteras. Rätten för den som omfattas av den allmänna skolplikten att erhålla grundläggande utbildning i allmän skola är absolut och kan således inte inskränkas genom lag.

Grundlagen förutsätter att denna skyldighet finns och är allmän utan att för den skall beröra vartenda barn i landet. Av förarbetena framgår att rättigheten förutsätts kunna göras gällande juridiskt (prop. 1993/94:117 s. 27).

6.2 Konventionskonform tolkning av lag i förhållande till internationell rätt

I samband med tillämpning av DL och övrig tillämplig lagstiftning har Domstolen att iakttä en konventionskonform tolkning skall göras.

I den svenska rättstillämpningen ska konventionskonform tolkning användas så långt som möjligt inom ramen för ordalydelsen för att tillgodose att internationella konventioner som inte inkorporerats i svensk rätt följs.

Det ska noteras att regeringen förutsätter att domstolarna och myndigheterna tillämpar principen om konventionskonform tolkning, se Regeringens skrivelse 2016/17:29 - Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter.

Det är en skyldighet för domstolen att tolka DL, RF och Europakonventionen konventionskonformt i förhållande till internationell rätt. Särskilt ska noteras CRPD.

Svensk lagstiftning ska så långt det är möjligt tolkas så att den överensstämmer med Europakonventionen och CRPD. Alla företrädare för den offentliga makten, dvs. domstolarna och både statliga och kommunala myndigheter omfattas av principen om konventionskonform tolkning.

Var framgår detta?

I exempelvis SOU 2010:70, ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter, s.130–131 framgår detta. Här framgår bland annat att man som enskild som för talan i domstol kan hänvisa till konventionsbestämmelser.

I Regeringens strategier för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter skr. 2016/17:29 s. 10–11 framgår att domstolar och myndigheter ska tillämpa konventionskonform tolkning.

På s. 26 i samma skrivelse framgår även följande:

” (...) Både myndigheter och domstolar är skyldiga att så långt det är möjligt tolka svenska rättsregler på ett sådant sätt att de blir förenliga med Sveriges konventionsåtaganden, vilket uppnås genom s.k. fördragskonform tolkning. Det finns material som kan användas i syfte att tillgodogöra sig konventionernas närmare innebörd, inte minst i form av förarbeten, praxis och allmänna kommentarer till konventionstexterna. Myndigheter spelar en viktig roll i arbetet med att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, bland annat genom att beakta principen om fördragskonform tolkning. Regeringen avser därför att följa hur principen om fördragskonform tolkning tillämpas i myndigheters verksamhet.”

Domstolar ska tillämpa konventionskonform tolkning av ratificerade konventioner men inte om konventionen införts i nationell rätt: NJA 1988 s. 572, NJA 1989 s.131, NJA 1991 s. 512, NJA 1991 s. 188, NJA 1992 s.513, NJA 1992 s. 363, NJA 1992 s. 532, samt RH 2014:9.

Vidare framgår av Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheters utkast till allmän kommentar om Konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheters inhemska tillämpning, §§ 14–15, att det är en allmän skyldighet under internationell rätt att tolka nationell rätt konventionskonformt, se E/C.12/1998/24.

Enligt CRPD innebär ett nekande av skälig anpassning i samhället en form av otillåten diskriminering enligt artiklarna 2 och 5. Skälig anpassning innebär att Uppsala kommun har att

vidta åtgärder som behövs i det enskilda fallet för att säkerställa tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

CRPD ger rättigheter genom artikel 7.2 om barnets bästa i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn med funktionsnedsättning, artikel 9 om tillgänglighet samt artikel 24 om rätten till utbildning. Enligt artikel 24, paragraf 1, måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. Det ska göras på alla nivåer och innefattar alltså gymnasiet. Rätten till utbildning gäller för alla studerande, däribland personer med funktionsnedsättning, utan diskriminering och på jämlika villkor.

Enligt FN:s kommentar till artikel 9 p. 39 framgår:

[t]hus schools have to be accessible, as is explicitly indicated in article 9, paragraph 1 (a), of the Convention. However, it is the entire process of inclusive education that must be accessible, not just buildings, but all information and communication, including ambient or FM assistive systems, support services and reasonable accommodation in schools.... Modes and means of teaching should be accessible and should be conducted in accessible environments. The whole environment of students with disabilities must be designed in a way that fosters inclusion and guarantees their equality in the entire process of their education.

och av FN:s kommentar till artikel 9 p. 13 framgår att:

[r]easonable accommodation seeks to achieve individual justice in the sense that non-discrimination or equality is assured, taking the dignity, autonomy, and choices of the individual into account. Thus, a person with a rare impairment might ask for accommodation that falls outside the scope of any accessibility standard.

I prop. 2008/09:28, mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, behandlade regeringen CRPD inför Sveriges tillträde till konventionen och dess fakultativa protokoll. Regeringen angav att det ställs omfattande krav i artikel 24 när det gäller att säkerställa rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättningar. Regeringen konstaterade att enligt Skollagen är skolhuvudmannen skyldig att ge särskilt stöd till alla elever i grundskola som har svårigheter i skolarbetet, oavsett eventuell funktionsnedsättning. Regeringen bedömde att Sverige utan lagändring kunde ställa sig bakom kraven i artikel 24.

Inkludering innefattar en process med systemreformer som ger konkret form åt förändringar och modifieringar av innehåll, undervisningsmetoder, angreppssätt, strukturer och strategier inom utbildning för att övervinna hinder. Alla studerande inom relevant åldersspann ska få ett rättvist och deltagande lärande i den miljö som bäst passar deras behov och önskemål.

Av de omständigheter som föreligger i detta fall kan dras slutsatsen att Uppsala kommun ådragit sig skadeståndsskyldighet för brott mot Europakonventionen.

Detta följer av att Uppsala kommun inom ramen för sina föreskrifter och information till kommunerna inte tillgodosett kraven på tillgänglighet för Emma till utbildningen genom att inte tillåta användningen av hennes hjälpmedel grundat på ovan angivna rättigheter.

Domstolen har i denna del att ta hänsyn till att de rättigheter som skyddas av Europakonventionen kan ges en vidare innebörd i svensk grundlag, lag eller föreskrifter och en sådan utvidgning av rätten även skyddas av konventionens regler.

Uppsala kommun har ådragit sig skyldighet, enligt HD:s praxis som numera tagits in i skadeståndslagens 3 kap 4 §, att utge skadestånd till Emma . Detta följer av att Uppsala kommun i strid med Europakonventionens förbud mot diskriminering i artikel 14 diskriminerat Emma i hennes rätt till utbildning enligt reglerna i Europakonventionens tilläggsprotokoll 1 artikel 2 om enskildas rätt till utbildning.

Domstolen har i denna del även att ta hänsyn till att de rättigheter som skyddas av Europakonventionen kan ges en vidare innebörd i svensk grundlag och lag och att denna utvidgning av rätten då även skyddas av konventionens regler. Domstolen har därför att inom ramen för den rättsliga bedömningen att ta hänsyn till de grundläggande reglerna i 1 kap 2 § RF angående att det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara och motverka diskriminering av människor på grund av funktionshinder och även regeln i 1 kap 9 § RF angående rätten till likabehandling.

Domstolen har även inom ramen för den rättsliga bedömningen av tillämpningen av Europakonventionen att ta hänsyn till 2 kap 12 § RF angående förbud mot diskriminering av funktionshindrade, 2 kap 18 § RF angående rätt till utbildning och 2 kap 19 § RF om förbud mot att utfärda lag eller föreskrift som står i strid med Europakonventionen.

Europakonventionen som är svensk lag ska tolkas konventionskonformt i förhållande till internationell rätt. Särskilt ska noteras artiklarna 2, 9 och 24 i CRPD och Barnkonventionen, artiklarna 2, 23 och 28.

Slutsats

Den rättsliga följden i denna del är att Emma ska tillerkännas diskrimineringsersättning och skadestånd.

6.3 Funktionsrättskonventionen - CRPD

De återopade svenska reglerna i diskrimineringslagen och HD:s praxis vad gäller rätten till ideellt skadestånd för kränkning ska domstolen tolka fördragskonformt i förhållande till internationell rätt.

Artiklarna 2, 9 och 24 i CRPD är regler domstolen har att ta i beaktande vid tolkning och tillämpning av svensk lag. Innebörden av detta är att diskrimineringslagen och EKMR ska tolkas och tillämpas i linje med en fullt inkluderande skolmiljö för Emma givet hennes förutsättningar och vara en person som får utvecklas med de strategier som fungerar för honom. Det är att uppfylla CRPD:s krav, särskilt med beaktande av rättigheterna i konventionen samt de allmänna principerna i artikel 3 om att personer med funktionsnedsättning är en del av den mänskliga mångfalden och att Emma som människa och barn har rätt till inkludering på hennes villkor.

Artikel 3 CRPD

Allmänna principer

Denna konventions principer är följande:

d) respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten, Karabeleska som människa och barn har rätt till inkludering på hennes villkor.

I målet ska särskilt noteras artiklarna 2, 9 och 24 i CRPD.

I Artikel 2 definieras ”diskriminering på grund av funktionsnedsättning” som varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av funktionsnedsättning som har till syfte eller verkan att inskränka eller omintetgöra erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor som andra av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella och civila området eller på andra områden. Det omfattar alla former av diskriminering, inklusive underlåtenhet att göra skälig anpassning.

Begreppet ”skälig anpassning” betyder nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte innebär en oproportionerlig eller omotiverad börda när så behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra kan åtnjuta eller utöva alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 9 reglerar rätten till tillgänglighet.

För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden, ska Sverige som konventionsstat:

vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten.

Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, gäller bland annat skolor.

2. Sverige ska även

vidta ändamålsenliga åtgärder för att erbjuda intressenter utbildning i frågor som gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Artikel 24 Utbildning

1. Sverige har erkänt rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning. För att förverkliga denna rätt utan diskriminering och på lika villkor, ska Sverige säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande inriktat på:

a) full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan för värdighet och egenvärde samt förstärkning av respekten för de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och den mänskliga mångfalden,

b) utveckling av personlighet, begåvning och kreativitet hos personer med funktionsnedsättning samt av deras mentala och fysiska färdigheter till deras fulla möjligheter, samt

c) att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att effektivt delta i ett fritt samhälle.

2. För att förverkliga denna rätt, ska Sverige säkerställa att:

a) personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att barn med funktionsnedsättning inte utestängs från kostnadsfri obligatorisk grundutbildning eller från undervisning som följer efter grundutbildning, på grund av funktionsnedsättning,

b) personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet och till undervisning som följer efter grundutbildning på sina hemorter,

c) skälig anpassning erbjuds utifrån personliga behov,

- d) personer med funktionsnedsättning ges nödvändigt stöd inom det allmänna utbildningssystemet för att underlätta deras ändamålsenliga utbildning, samt
- e) ändamålsenliga individanpassade stödåtgärder erbjuds i miljöer som erbjuder största möjliga kunskapsrelaterade och sociala utveckling som är förenlig med målet fullständig inkludering.

3. Sverige ska göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att lära sig praktiska och sociala färdigheter för att underlätta deras fulla och likvärdiga deltagande i utbildning och som samhällsmedlemmar. I detta syfte ska Sverige vidta ändamålsenliga åtgärder, bland annat för att:

- a) underlätta inläring av punktskrift, alternativ skrift, alternativa och kompletterande former, medel och format för kommunikation samt rörelse- och orienteringsförmågan och underlätta kamrattstöd och mentorskap,
(...)

4. För att säkerställa förverkligandet av denna rättighet ska Sverige:

vidta ändamålsenliga åtgärder för att anställa lärare, även lärare med funktionsnedsättning, som är kunniga i teckenspråk och/eller punktskrift, och för att utbilda yrkeskunniga personer och personal som är verksamma på alla utbildningsnivåer. Denna utbildning ska omfatta kunskap om funktionshinder och användning av lämpliga alternativa och kompletterande former, medel och format för kommunikation, utbildningstekniker och material för att stödja personer med funktionsnedsättning.

5. Sverige ska säkerställa:

att personer med funktionsnedsättning får tillgång till allmän högre utbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning och livslångt lärande utan diskriminering och på lika villkor som andra. I detta syfte ska konventionsstaterna säkerställa att skälig anpassning erbjuds personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattningsvis ska Uppsala kommuns åtgärder bedömas enligt konventionens regler i sin helhet. En sådan bedömning leder till att kommunens ordning i gymnasiet ska anses vara diskriminerande gentemot Emma och att Uppsala kommun har att utge diskrimineringsersättning och skadestånd till henne.

7. Preliminär bevisuppgift

Muntlig bevisning

A. Partsförhör under sanningsförsäkran åberopas med

1. Partsförhör under sanningsförsäkran åberopas med Anders

angående Emma funktionshinder och de behov som föreligger med anledning därav samt bristerna inom Uppsala kommuns gymnasium där Emma deltagit och hur hon reagerat under hennes tid i gymnasiet,

till styrkande av

- att Uppsala kommun ej har vidtagit för Emma och att detta lett till negativa följder för Emma ;

2. Partsförhör under sanningsförsäkran åberopas med Karin

angående Emma funktionshinder och de behov som föreligger med anledning därav samt bristerna inom Uppsala kommuns gymnasieskola där Emma deltagit och hur hon reagerat under hennes tid på gymnasiet,

till styrkande av

att Uppsala kommun ej har vidtagit för Emma och att detta lett till negativa följder för Emma ;

Ytterligare muntlig bevisning kommer att anges när Uppsala kommun angett sin inställning i målet.

Skriftlig bevisning

1. Intyg av Psykolog åberopas

tillstyrkande av Emmas behov av särskilt stöd förelåg redan under 2018 och att kommunen fått information om hur anpassning utformats på tidigare skola, BILAGA 2.

Intyg av Husläkare åberopas tillstyrkande av att Emma medicineras mot en depression vilken utlösts av skolmiljön och det bristande stöd som finns på skolan BILAGA 3.

Skolinspektionens beslut, 2020 10 15 åberopas till styrkande av att Emma inte erhållit anpassningar och stödinsatserna, BILAGA 4.

Uppsala kommuns e-meddelande 23 oktober 2019 ifrån gymnasiechefen Kastner Johnson Christine BILAGA 5. angående brister i anpassningar 2019 åberopas till styrkande av att kommunen medgett bristerna i anpassningar för Emma under hennes tid i gymnasieskolan,

Uppsala kommuns utredning 2019 08 23, BILAGA 6

åberopas till styrkande av att Emma inte erhållit anpassningar och stödinsatserna,

Bilagor i övrigt

Malmö tingsrätt i dom 2019-11-28 (FT 11162-18) (BILAGA 1) - som fastställdes av hovrätten – där det bristerna stod i strid med DL:s regler om tillgänglighet.

Stockholm som ovan

Stellan Gärde